

Kleur Rijk

December 2019

- Strategie Jeugd:
we zijn begonnen!
- Goed leven gesprek:
samen op zoek naar
de essentie van geluk
- En nog veel meer nieuws...

→ In deze editie van KleurRijk onder andere:

**Strategie Jeugd:
we zijn begonnen!**

• pagina 5

**Motiverend gesprek
biedt uitkomst bij
middelengebruik**

• pagina 12

**De Kornuiten van
Koraal: genieten, leren
en werken**

• pagina 18

**Samen op zoek naar
de essentie van geluk**

• pagina 20

**Nieuwe wetten
versterken rechts-
positie van cliënten**

• pagina 22

**Heldere afspraken over
medische zorg met
Advance Care Planning**

• pagina 24

**Snelle en efficiënte
crisishulp voor jongeren**

• pagina 26

**Verpleegkundig specialist
slaat brug tussen
care en cure**

• pagina 30

Perspectief

In december kijken we meestal terug op het jaar dat zijn sluitstuk nadert. Voor Koraal ligt er echter zoveel moois in het verschiet dat het lastig is om niet alvast een doorkijkje te maken richting 2020. Ook volgend jaar zullen we onverminderd ondersteuning, zorg en onderwijs bieden aan de mensen die dat van ons vragen. Meer dan ooit op basis van gelijkwaardigheid. Cliënten, leerlingen, ouders, medewerkers; we zijn samen verantwoordelijk voor het creëren van perspectief. In dit nummer lees je onder andere hoe we werken aan het vergroten van kansen in de domeinen jeugdhulp, gehandicaptenzorg, speciaal onderwijs en participatie.

Zo klonk onlangs het startschot voor de Proeftuin Zuid-Limburg, waarbij de regio's Parkstad en Maastricht / Heuvelland / Westelijke Mijnstreek gezamenlijk optrekken om de Strategie Jeugd 2020 – 2025 te implementeren. In een interview vertellen Karin Schwarz en Lone Linssen over hoe we ambities op het gebied van jeugdhulp gaan realiseren.

Een mooi voorbeeld van hoe we stappen blijven zetten in de gehandicaptenzorg is het 'Goed leven gesprek', een methodiek waarbij we zo lang doorvragen totdat we de kern van een

vraag te pakken hebben. Waar wordt iemand gelukkig van? Wat wil iemand nog leren? Met de antwoorden werken we samen aan een plan dat de wereld van een cliënt verruimt.

In het speciaal onderwijs kunnen we meer perspectief bieden met behulp van JOBS: Bij Het Berkenhofcollege kunnen leerlingen een praktijkverklaring op mbo-niveau behalen, wat hun kansen op de arbeidsmarkt aanzienlijk vergroot. En ook op gebied van participatie gaan we in 2020 stappen zetten. Rond Pasen openen we namelijk 'De Kornuiten van Koraal',

een horecagelegenheid in een voormalig tuincentrum. Cliënten die hier naar hun werk gaan, zijn straks gewoon medewerker. Tot slot kijken we uit naar hoe we met Interne Dienstverlening nog beter kunnen aansluiten bij het primaire proces, bijvoorbeeld via de klantteams.

Wij wensen jullie hele fijne feestdagen en alvast alle goeds voor 2020!

*Radboud Quik en Ingrid Widdershoven
Raad van Bestuur*

Help jonge meiden van Koraal in hun strijd tegen mensenhandel!

Negen jonge meiden van het behandelprogramma Mensenhandel gaan op donderdag 19 december te voet van Bergen op Zoom naar Roosendaal tijdens 3FM Serious Request: The lifeline sponsorloop!

Deze meiden zijn zelf slachtoffer van mensenhandel en/of seksuele uitbuiting in Nederland. Samen met collega's van alle Koraal-regio's zetten zij zich in voor de strijd tegen mensenhandel en seksuele uitbuiting. Ze willen hiermee een duidelijke signaal afgeven in de hoop dat dit leed andere meiden bespaard blijft.

3FM

Het initiatief werd ook door 3FM Serious Request opgemerkt en dus nodigten

zij Koraal-collega's Pamela Storms, Julie Bocken en Ben Van Broeckhoven uit voor een gesprek!

Dat zulke 'stille rampen' tegenwoordig nog mogelijk zijn in Nederland, was voor 3FM moeilijk te bevatten. En dus geven ze deze meiden een stem tijdens The Lifeline van Serious Request! Vooralsnog verklappen we nog niets, maar luister én kijk zeker naar 3FM op 19 december vanaf 08:00 uur.

Kom jij ook in actie?

Als medewerker van Koraal kun ook jij deze meiden steunen in hun strijd tegen mensenhandel. Klik op de knop aan de rechterkant om naar de actiepagina van Koraal te gaan op de website van 3FM Serious Request. ■

Bezoek de actiepagina van Koraal op de website van 3FM Serious Request en doneer een klein bedrag!

We zijn begonnen!

In eerdere nummers van KleurRijk heb je kunnen lezen over Koraal en de Strategie Jeugd 2020 – 2025. In de vorige editie gingen Radboud Quik en Ingrid Widdershoven in op vragen als "Waarom is deze strategie ontwikkeld?", "Wie hebben er meegedacht?", "Wat zijn de belangrijkste thema's?" en "Hoe ziet de aanpak en planning eruit?" Wil je dat artikel nog even nalezen? Klik dan op de onderstaande link.

[Artikel 'Samen maken we Koraal Jeugdhulp toekomstproof!'](#)

Inmiddels zijn er weer nieuwe stappen gezet. Begin september heeft de kick-off van de strategie plaatsgevonden, waarbij Ingrid Widdershoven bekendmaakte dat Parkstad en Maastricht / Heuvelland / Westelijke Mijnstreek de twee regio's zijn waar we beginnen met het invoeren van de nieuwe Strategie Jeugd. We noemen dat de Proeftuin Zuid-Limburg. Op 2 december klonk het startschot voor deze

Proeftuin. Karin Schwarz, projectleider van de Proeftuin Zuid-Limburg en Lone Linssen, directeur van de Regio Parkstad, praten ons bij.

Waarom een Proeftuin Zuid-Limburg?

Lone Linssen: "De regio's Parkstad en Maastricht / Heuvelland / Westelijke Mijnstreek lijken qua regioplan en ontwikkeling veel op elkaar en doen ook al verschillende

dingen samen. Zo hebben we samen één zorgmakelaar, werken we met één cliëntenbureau en zitten we bovendien op één gemeentelijk contract. Dan is het bijna logisch dat je samen de mouwen opstroopt, volmondig 'ja' zegt tegen zo'n Proeftuin Zuid-Limburg en aan de slag gaat met het daadwerkelijk implementeren van de Strategie Jeugd."

Karin Schwarz en Lone Linssen: "Alle input komt vanuit medewerkers die dagdagelijks met cliënten werken. Hun ervaring, hun kennis neem je op die manier 100% mee."

"Daar komt nog bij dat we in de regio Parkstad het afgelopen jaar mooie ervaringen hebben opgedaan met projecten en projectmatig werken. Medewerkers uit de hele regio hebben - ondersteund door onze externe partner TopChange - met elkaar aan belangrijke projecten gewerkt. Dat is een methode die we ook willen inzetten in de Proeftuin."

Geef eens een voorbeeld?

Lone: "Een groepje medewerkers is aan de slag gegaan met de visie op en uitgangspunten van onze dagbesteding. Ze hebben deze herijkt en verbonden met onze visie op cliëntparticipatie en loopbaanontwikkeling van cliënten. Daar is een zogenoemde canvas van gemaakt, waarin de groep kansen, bedreigingen, middelen, randvoorwaarden, ambities en dergelijke samen in kaart heeft gebracht. Dat werkt heel dynamisch en je komt gezamenlijk, als groep, tot een heel mooi resultaat. Maar wat ik daarbij echt het belangrijkste vind, is de brede gedragenheid: alle input komt

vanuit medewerkers die dagdagelijks met cliënten werken. Hun ervaring, hun kennis, neem je op die manier 100% mee."

Canvas-methode ook in de Proeftuin

Karin Schwarz: "Deze manier van werken - Lone zei het al - passen we ook toe in de Proeftuin Zuid-Limburg. Collega's van de beide regio's gaan via deze Procesmethode met elkaar aan de slag over verschillende thema's. Welke dat zijn? Dat bepalen de medewerkers zelf. Belangrijk is wel dat ze passen bij de doelen die in de Strategie Jeugd zijn vastgesteld."

En meer concreet?

Karin: "Een van de iconische stappen die we in de Strategie Jeugd willen bereiken, is één centraal aanmeldpunt voor nieuwe cliënten. Hoe gaan we dat doen? Hoe kijken medewerkers daar tegenaan? Wat vinden ze praktisch en wat vooral niet? Welke kansen en bedreigingen zien ze? Hoe gaan we zo'n centraal aanmeldpunt inrichten, waar en met wie? Welke middelen heb je nodig? Door het

Meer weten? Klik dan hier om de fact sheet 'Het liefst thuis' te bekijken en op die manier snel kennis te nemen van alle ins en outs van de Strategie Jeugd.

Alle informatie over de Strategie Jeugd vind je vanaf nu ook terug op de community 'Strategie Jeugd Koraal' op Koraal Portaal. Klik hier om deze te bezoeken!

Koraal wonen
leren
werken

Het liefst thuis

Strategie Jeugd 2020 - 2025
Samen werken aan perspectief

projectmatig werken, komen alle facetten die bij zo'n project belangrijk zijn aan bod. Je praat er met elkaar over en uiteindelijk ligt er een mooi en praktisch plan voor heel Koraal. En zo zijn er vanuit de strategie veel meer projecten te bedenken die om zo'n gezamenlijke aanpak vragen."

"In januari starten we met het inrichten en bemensen van de programmateams. Zodra de projectcanvassen in hun onderlinge samenhang klaar zijn - we verwachten rond

1 maart - gaan we in snelle sprints al lerend met elkaar aan de slag. Collega's zijn vanaf nu meer dan van harte uitgenodigd mee te doen en mee te denken."

En wat doen de andere Koraal-regio's in de tussentijd?

Lone: "Naast de ontwikkelingen in de Proeftuin Zuid-Limburg lopen er parallelle trajecten in de andere regio's van Koraal. Er komt een Koraal-brede aanpak voor jeugd waarbij we onder meer met alle

regiodirecteuren kijken welke projecten er in de verschillende regio's zijn, waar we samen kunnen optrekken en waar we van elkaar kunnen leren."

"Samen leren en ontwikkelen, zodat we in 2025 onze droom én ambitie hebben gerealiseerd: jeugdhulp bieden waarbij we uitgaan van "Het liefst thuis" en samen met jongeren, ouders, financiers en partners op een gelijkwaardige manier werken aan perspectief." ■

De werkvloer heeft een stem

In de serie over nieuwe medezeggenschap en de Regionale Overleg Groepen (ROG'en) maken we in deze december editie van KleurRijk kennis met de laatste twee groepen: ROG Expertise Centrum en ROG West-Brabant. Ellen van Loenen, leerkracht De Muldersteeg, en Gaby Verkouteren, leerkracht van De Fakkel, vertegenwoordigen de ROG West-Brabant. Nienke Dassel, groepsbegeleider De Hondsberg, en Ralph Berkers, leerkrachtondersteuner van P.I. School Hondsberg, maken deel uit van de ROG Expertise Centrum.

→ Van links naar rechts: Gaby Verkouteren, Ellen van Loenen (ROG West-Brabant), Ralph Berkers en Nienke Dassel (ROG Expertise Centrum)

De ROG West-Brabant is hoofdzakelijk op onderwijs georiënteerd en voor een deel op arbeid. De ROG bestaat uit vier leden uit het onderwijsveld - verdeeld over SO en VSO - en twee leden van Sterk in Werk. "Participatie in besluitvorming vanaf de werkvloer vinden wij zeer van toegevoegde waarde", zegt Ellen

van Loenen. "Als ROG proberen wij dat op alle mogelijke manieren te stimuleren."

Voor de contacten met de achterban heeft deze ROG de voorzitters van de deelraden van de scholen benaderd. Daartoe hebben de ROG-leden aansluiting gezocht bij

vergaderingen van de deelraden. Elk ROG-lid heeft drie locaties bezocht die voortaan onder hem of haar vallen. "We hebben ons zichtbaar gemaakt", zegt Ellen. "Via de contactpersonen hopen wij vroegtijdig te vernemen wat er speelt onder de medewerkers op een locatie", vult Gaby aan.

ROG West-Brabant: "Op alle mogelijke manieren participatie proberen te stimuleren."

De ervaring tot nu toe is dat de informatie-uitwisseling vooral uit éénrichtingsverkeer van de ROG naar de deelraden bestaat.

"De deelraden beseffen nog niet ten volle hoe belangrijk ze zijn. Daarom blijven we naar hen toe gaan om ze dat te vertellen, zodat we meer informatie uit de achterban kunnen ophalen."

Transparantie

Participatie in medezeggenschap is een mooie manier om transparantie te betrachten, zegt Gaby Verkouteren: "In de visie van Koraal is transparantie een belangrijke pijler.

De organisatie maakt haar woorden via de nieuwe medezeggenschap en de ROG'en waar.

Juist dat streven naar transparantie is voor mij een persoonlijke drijfveer om ROG-werk te verrichten."

Eigenlijk kun je zeggen dat de ROG Expertise Centrum pas goed een maand op volle sterkte aan de slag is. Lange tijd was deze relatief kleine ROG onderbezet, omdat de facilitering vanuit onderwijs aanvankelijk moeizaam tot stand kwam. Nu compleet bestaat ze uit drie leden uit de zorg en één uit onderwijs.

Breed draagvlak

"Afgelopen jaar hebben we geprobeerd om zoveel mogelijk de Nieuwe Dialoog in te bedden in werkgroepen en overleg van de afdelingen", zegt Nienke Dassel. "We streven naar een zo breed mogelijk draagvlak onder ideeën en beleid en daartoe dienen we alle geledingen van de organisatie aan te spreken. Ik denk dat we de goede weg zijn ingeslagen door elkaar in deze overlegvormen structureel te wijzen op participatie in de nieuwe manier van medezeggenschap. Maar dat kan zeker beter. Als ROG hebben we een taak om de medewerkers daarvan bewust te maken en hen te laten zien wat allemaal mogelijk is."

Muren en deuren

De ROG Expertise Centrum onderzoekt nog of speciale ROG-contactpersonen op de afdelingen daarbij kunnen gaan helpen. Ralph Berkers: "We hebben een ietwat stroeve

ROG Expertise Centrum: "Ideeën van groepen in de organisatie laten landen."

start achter de rug. Daarom zitten we nog in het proces om de koers te bepalen die we willen gaan varen. En hoe we dat willen doen. Persoonlijk vind ik het belangrijk om signalen vanaf de werkvloer naar boven te krijgen. Waar medewerkers stuiten op muren, zorgen wij voor deuren in die muren."

Nienke Dassel: "Ik vind het belangrijk dat ideeën die in de groepen ontstaan op een goede manier in de organisatie landen. Met de nieuwe vorm van medezeggenschap en de ROG'en staat er een organisatiestructuur die dat mogelijk maakt. Een team op de werkvloer vormt tegenwoordig een sterk platform met zeggingskracht." ■

→ Op zoek naar de juiste match

JOBS

jezelf ontwikkelen binnen stage

Het Berkenhofcollege, vso-school voor praktijkgericht onderwijs in Breda, start dit schooljaar met JOBS: Jezelf Ontwikkelen Binnen Stage. In dit unieke project staat het vinden van de juiste match tussen werkgever en toekomstig werknemer centraal. Praktijkleren en daarmee beter aansluiten op de vraag vanuit de werkgevers is een regelmatig terugkerend onderwerp binnen Het Berkenhofcollege. JOBS is daarop het antwoord.

→ Cees Cornel, Xander Tak, Josée Hoogstad en Foske Meerlo

Het gros van de leerlingen van Het Berkenhofcollege stroomt uit naar reguliere arbeid, een klein aantal naar beschermde arbeid of een vervolgopleiding. "In het project richten we ons op de uitstroom naar reguliere arbeid. Ongeveer 80 leerlingen uit leerjaar 3, 4, 5 en 6 kunnen met JOBS een praktijkverklaring op mbo-niveau behalen voor de vakken die ze hebben gevolgd.

Uniek in het praktijkonderwijs," vertelt Xander Tak, intern begeleider en docent. "Als bewijs voor het beheersen van praktische vaardigheden ontvingen leerlingen voorheen een certificaat. Het Berkenhofcollege voegt hier mbo-competenties aan toe. Voor leerlingen verhoogt dit de kans op het vinden van werk, omdat het bedrijfsleven hier nadrukkelijk om vraagt."

In het project werkt Het Berkenhofcollege samen met de Marlijn Academie (regulier mbo), het bedrijfsleven en de PTC Groep (methodische arbeidsontwikkeling). "Alle medewerkers zijn door de Marlijn Academie opgeleid als praktijkopleider Plus", vertelt beleidsadviseur Cees Cornel. "Zodat ze kennis hebben van mbo-werkprocessen, de beoordeling daarvan en de mbo-taal spreken."

→ Leerlingen van Het Berkenhofcollege kunnen met JOBS een praktijkverklaring behalen op het gebied van Groen, Horeca, Logistiek of Bouw.

Josée Hoogstad, intern begeleider en docent, geeft een aantal voorbeelden van praktijkvakken: "Bij Horeca gaat het bijvoorbeeld om snijtechnieken, bestellingen opnemen, contact met gasten. Bij Groen om schoffelen, een bestratingsvlak maken, omgaan met elektrisch gereedschap en bij Logistiek om bestelorders ontvangen, goederen verzamelen." Deze werkprocessen worden extern en onafhankelijk getoetst, ook tijdens de stages bij een leerbedrijf.

Externe projectleider Foske Meerloo voegt toe: "In de begeleiding gebruiken we de applicatie Werkstap, waarmee we de ontwikkeling van leerlingen kunnen volgen van start tot uitstroom. De docenten, jobcoach en werkgevers op de stageplek werken hiermee. Je krijgt inzicht in wat de leerling kan, wat hij nodig heeft en wat hij nog kan oppakken. Het is uniek dat al deze gegevens in één systeem staan." Josée Hoogstad: "Met Werkstap

kunnen we leerlingen voor hun eindstage matchen aan een leerbedrijf. De werkgever geeft aan welke vaardigheden de stagiair nodig heeft en uit het systeem rollen dan de leerlingen die daaraan voldoen." Bedrijven waar een leerling zijn eindstage loopt in het vijfde leerjaar hebben de intentie om die leerling in dienst te nemen.

Het Berkenhofcollege zal begin volgend jaar de 59 leerbedrijven waarmee wordt samengewerkt uitnodigen voor een kennisbijeenkomst. Doel: uitwisselen van ideeën en het ophalen van informatie. Welke vaardigheden vinden de leerbedrijven belangrijk? Waar lopen ze nu tegenaan met stagiairs?

Xander Tak: "Het ene bedrijf zoekt iemand die orders kan aannemen, het andere iemand die goed is in contact leggen met de klant. Ook dingen als op tijd komen en feedback

accepteren zijn belangrijk op de werkvloer." Een dergelijke kennisbijeenkomst kan waardevolle input opleveren voor het verder optimaliseren van JOBS. "De werkgever heeft dus echt invloed op de opleiding en ontwikkeling van zijn toekomstige werknemer", aldus Xander. "Het is echt maatwerk!"

"Het aantal bedrijven waarmee we samenwerken groeit," vertelt Josée Hoogstad. "Onze leerlingen zijn afkomstig uit een gebied dat zich hemelsbreed uitstrekt van Tholen tot Waalwijk. Als een leerling in dit gebied een bedrijf heeft gevonden waarbij hij of zij stage kan lopen, dan gaan onze jobcoaches daar mee in gesprek om te achterhalen of het een bedrijf is dat echt een steentje wil bijdragen. Want onze leerlingen hebben een goede begeleiding nodig." Josée besluit: "We merken dat onze leerlingen ook vaak beter in kleinschalige bedrijven gedijen." ■

Middelengebruik... hoe gaan we daar bij Koraal mee om?

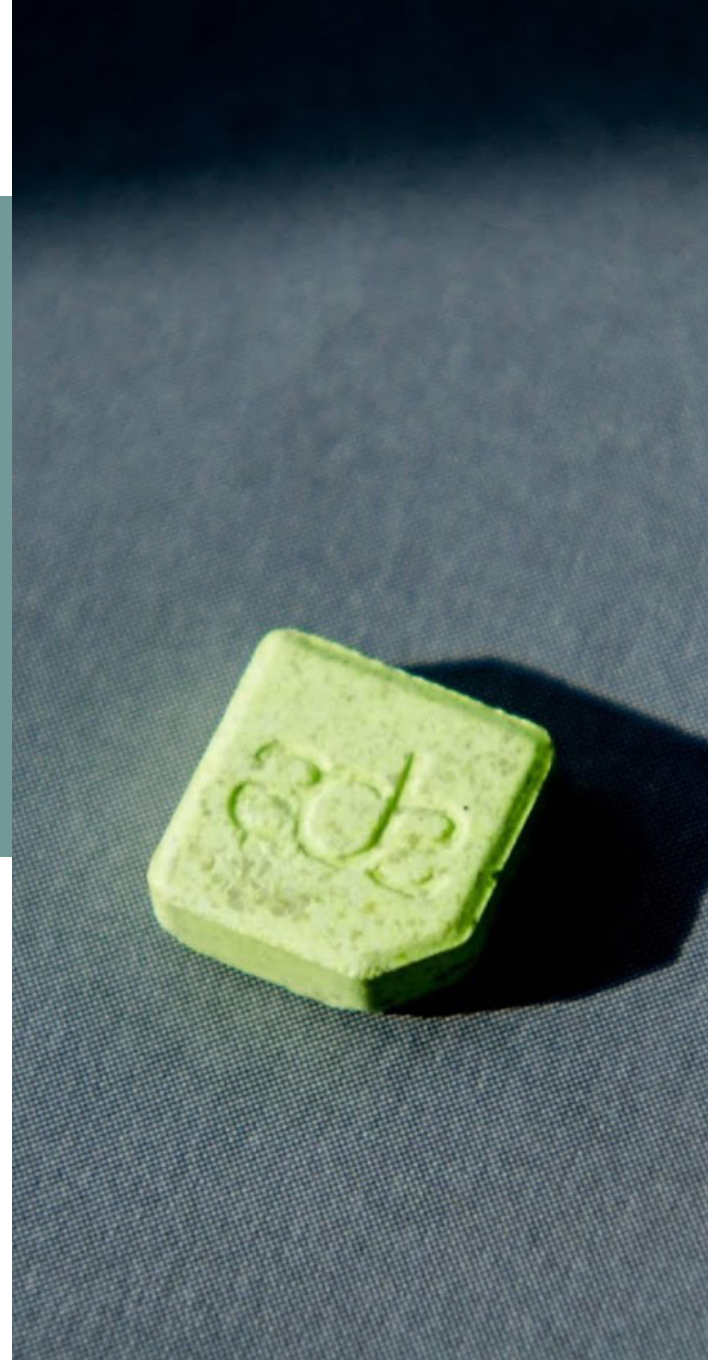
Jongeren met een licht verstandelijke beperking kunnen verslaafd raken, bijvoorbeeld aan alcohol en drugs. Geldt dat alleen voor hen? Nee natuurlijk! In alle lagen van de samenleving zien we een toename van middelengebruik, ook al wordt hiermee vaak de wet overtreden. Wel zijn jongeren met een verstandelijke beperking eenvoudiger te beïnvloeden, kwetsbaarder en minder in staat om de gevolgen van gebruik te overzien. Voor deze jongeren is er dus een passend aanbod nodig. Hoe gaan wij daar binnen Koraal mee om? En hoe kunnen we jongeren motiveren om hun gebruik van middelen als alcohol en drugs te veranderen?

Zondagavond 22 september. Bij Koraal locatie De La Salle in Boxtel rijden ambulances het terrein op. Nog voor middernacht verschijnen er berichten op internet dat jongeren van De La Salle in het ziekenhuis zijn beland, vermoedelijk na inname van xtc. Twee jongeren, van wie één oud-cliënt, zijn eerder die avond naar de locatie in Boxtel gekomen, reconstrueert Justin Meeuwssen, verpleegkundig specialist GGZ bij De La Salle. "Samen met drie jongeren die hier intramuraal verblijven, hebben ze aan

de rand van het terrein pillen geslikt en zijn vervolgens onwel geworden. De groepsleiding heeft ze naar binnen gebracht en 112 gebeld. De jongeren zijn daarna naar het ziekenhuis gebracht." Daaruit worden ze een dag later ontslagen.

Veiligheid bieden

De schrik zit er goed in, dat mag duidelijk zijn. Bij de jongeren zelf, die dachten plezier te beleven aan een pil. Bij hun medebewoners,

die hen op een brancard afgevoerd zagen worden. Bij ouders, die verwachten dat hun kind bij De La Salle veilig woont. En zeker ook bij medewerkers van De La Salle. "Wat ik mooi en bijzonder vind, is hoe de groepsleiding heeft gehandeld", zegt Dave van den Berg met gepaste trots. Hij heeft een rijk verleden in de jeugdhulpverlening en is sinds enkele maanden ontwikkelaar bij het Kenniscentrum

Dave van den Berg (links) en Justin Meeuwssen: "Koraal hanteert een behandelmethodiek die uitgaat van bekrachtiging: een methodiek waarmee de jongere in zijn kracht komt te staan en die zo een alternatief biedt voor het gebruik van verslavende middelen."

van Koraal. "Het belangrijkste wat je in zo'n situatie moet doen, is veiligheid bieden. Zeker in een omgeving die in rep en roer is. Ze hebben ervoor gezorgd dat er snel medische hulp aanwezig was, zodat het goed is afgelopen."

Voorkomen

Hoe kon dit gebeuren? Het is logisch dat Koraal het gebruik van en dealen in deze middelen op haar locaties niet tolereert. Maar voorkomen dat het gebeurt - zeker op een open terrein als dat van De La Salle - is zo goed als onmogelijk. Dat gaf Koraal-bestuurder Ingrid Widdershoven enkele dagen later in het Brabants Dagblad ook ruiterlijk toe. "Dat artikel is in heel Nederland door allerlei instanties omarmd", zegt Dave.

"Je laat zien waar je in de jeugdhulp dagelijks mee te dealen hebt. Het is immers een doelgroep die kampt met complexe problemen." In de ogen van Justin is het belangrijk om eerlijk te zijn. "Dan kun je ook reële verwachtingen scheppen.

Het is een open terrein en met een doelgroep die ontdekkend is, is het een illusie om te zeggen dat de veiligheid hier voor 100 procent is geborgd."

Vertaling

Binnen de Nederlandse jeugdhulp zijn er in de laatste jaren verschillende onderzoeken gedaan naar jongeren met een (vermoeden van een) licht verstandelijke beperking en verslavingsproblematiek. De vertaling naar implementatie van deze kennis en de daaraan gekoppelde behandelvisies en methodieken is nog niet af. Koraal onderzoekt op dit moment welke omvang het probleem aanneemt binnen de doelgroep en op welke manier wij daarop een antwoord kunnen geven, al dan niet in samenwerking met ketenpartners.

Dé aanpak is niet zomaar gevonden. Het is een probleem dat vraagt om "blijven zoeken naar de meest passende aanpak en dat Koraal-breed". "Middelengebruik vergt een goede

diagnostiek: is het experimenteel of dagelijks? Daarin moet onderscheid worden aangebracht. Bij een ernstige problematiek moeten we samenwerken met verslavingszorg, daar zal weinig aan veranderen. Maar het onderzoek dat er is, laat zien dat jongeren met een licht gebruik van bijvoorbeeld cannabis al gebaat zijn bij gesprekken."

Koraal hanteert een behandelmethodiek die uitgaat van bekrachtiging: een methodiek

waarmee de jongere in zijn kracht komt te staan en die zo een alternatief biedt voor het gebruik van verslavende middelen.

Hoe gaat het inmiddels met de betrokken jongeren in Boxtel?

"Goed! Al kan ik alleen spreken voor die van De La Salle", vertelt Justin, die zelf bezig is met het schrijven van een beleidsstuk over middelengebruik. "We hebben een passend traject voor ze uitgestippeld." ■

Welke maatregelen zijn bij De La Salle genomen naar aanleiding van het incident?

- Er zijn gesprekken met jongeren gevoerd op de groepen.
- Er wordt extra alert gereageerd op het terreinverbod voor externen, bijvoorbeeld jongeren die niet bij De La Salle in zorg zijn.
- Het toezicht op het terrein is geïntensiveerd door het inzetten van bewaking.
- Het terrein van De La Salle wordt nu gebruikt als trainingslocatie voor drugshonden.
- Er heeft een eerste driehoeksgesprek plaatsgevonden met de burgemeester, het hoofd van de politie en de officier van justitie met betrekking tot het algemeen beleid aangaande jeugd in Boxtel.
- Het huidige platform Veiligheid De La Salle wordt opgetild van tactisch naar strategisch niveau.
- De Koraal-brede visie op middelengebruik wordt herzien.

→ Bewust met energie

Grondige renovatie Polderhoven

In januari verhuist de tweede groep bewoners van de Polderhoven van Koraal locatie St. Anna naar een praktisch volledig gerenoveerde woning. De eerste groep heeft in juli zijn intrek genomen in Polderhof 4-6, het eerste blok van de in totaal zeven geschakelde woningen die nog tot begin 2022 zullen worden gerenoveerd. Joep Willems, projectleider Onderhoud en Vastgoedprojecten: "Deze woningen dateren van 2003 en hebben flink wat geleden. Renovatie is noodzakelijk. Alleen het dak, de muren en de vloer blijven in tact, de rest wordt allemaal vernieuwd."

→ Suvhia Bongers, Joep Willems en Nanine van Lieshout

De renovatie is in februari 2019 gestart. In totaal zullen ongeveer honderd cliënten van de Polderhoven gefaseerd van een oude naar een gerenoveerde woning gaan. "We renoveren per blok", zegt Nanine van Lieshout, medewerker Kwaliteit & Beleid en Projecten. "Omdat we niet genoeg wisselaccommodaties hebben om tien bewoners in één keer te kunnen verhuizen. Daarom neemt dit project de nodige tijd in beslag."

Energie besparen

Bewust omgaan met energie is een belangrijk thema voor Koraal. Het terugdringen van gas- en elektriciteitsverbruik wordt ook in de renovatie van Polderhoven zoveel mogelijk nagestreefd. Joep Willems: "Het laaghangend fruit halen we als eerste binnen. Denk aan het vervangen van alle verlichting door LED en aan de aanschaf van energiezuinigere CV-ketels. Door nu

→ Volledige renovatie van de Polderhoven is noodzakelijk. Alleen het dak, de muren en de vloeren blijven in tact. De rest wordt vernieuwd.

extra investeringen te doen kunnen we op langere termijn besparen op het gebruik van fossiele brandstoffen. De praktijk moet nog uitwijzen hoeveel energiebesparing het totale project uiteindelijk oplevert, maar we kunnen uiteraard wel al een goede inschatting maken." Lees het kader aan de rechterkant voor een inschatting van wat mogelijk is.

Wooncomfort

Uitgangspunt van de eerste plannen in 2016 waren een viertal zaken: nieuwe vloerafwerking, betere luchtkwaliteit in de woningen, legionella-beheersing en het aanpakken van overmatig vocht in de kruipruimtes. Joep Willems: "In elke woning komt een nieuwe warmte-terugwin-

Hoe draagt de renovatie bij aan een beter milieu?

Verbruiken we straks minder gas? Wat levert het gebruik van LED op? En welke bijdrage leveren we aan het terugdringen van onze CO₂-voetafdruk wanneer de zeven geschakelde woningen van de Polderhoven in 2022 zijn gerealiseerd? Hieronder enkele antwoorden!

Gas

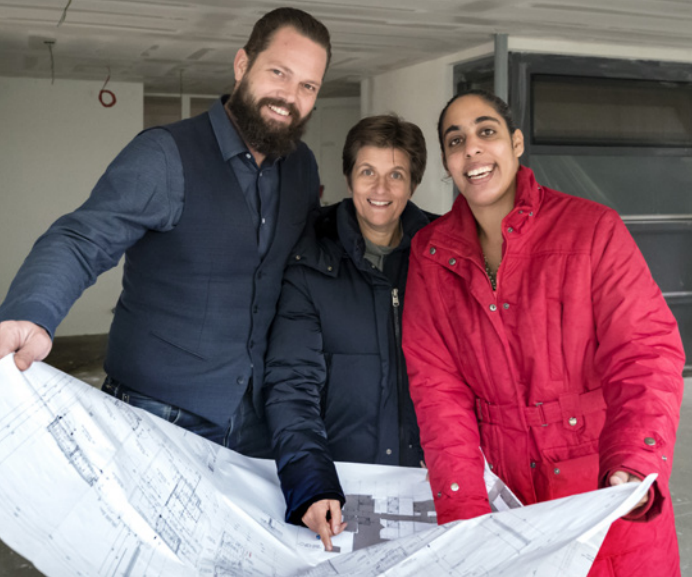
We verwachten een besparing van 24% op gasverbruik. Omgerekend scheelt dit elk jaar € 8400,-

LED

De overstap op LED-verlichting levert straks een besparing van €2200,- op jaarbasis op.

CO₂

De verwachte CO₂-besparing bedraagt 5,6% per jaar, terwijl Europese richtlijnen 2% voorschrijven.

installatie, waterpomp, CV-ketel en boiler. Alle waterleidingen worden vernieuwd en we storten een nieuwe dekvloer van cement met vloerverwarming en Tarkett vinyl-afwerking. En om het vocht in de kruipruimtes te weren, gaan we afwateren richting de nabij gelegen Sleybeek in plaats van tussen de woningen. Daarmee lossen we oude problemen op en ontstaat er maximaal wooncomfort voor onze bewoners."

Individueel sanitair

Suvhia Bongers is één van de zeven bewoners van de geschakelde woning Polderhof 4-6. Ze is hartstikke enthousiast als ze over haar zo goed als nieuwe thuis spreekt. Ze heeft eindelijk haar lang gewenste eigen badkamer met eigen douche, toilet, wasbak en spiegel gekregen, net zoals alle andere bewoners.

"Kan ik me mooi maken", zegt ze. Alle bewoners mogen op hun kamer één muur in een kleur naar keuze laten verven. Bij Suvhia is dat roze geworden. Verder is ze blij met het nieuwe waterbed, waarvoor nu voldoende ruimte is in de uitgebouwde woonkamer. En het nieuwe bubbelbad in de gezamenlijke badruimte. "Kunnen we heerlijk relaxen." Om het geheel feestelijk te bekrachtigen heeft ze van haar spaarcentjes "samen met mama" een nieuwe televisie voor op haar eigen kamer gekocht.

Impact

"Voor St. Anna is dit een groot project met 'behoorlijke impact' op de bewoners", licht Nanine van Lieshout toe. "Onze bewoners worden onrustig van verhuizen, want dat betekent veranderen en dat doen ze niet graag. In het begin moeten ze trouwens ook wennen aan de nieuwe woning die anders is ingericht en nieuwe, eigen geluiden kent. We proberen voor hen de overlast zo beperkt mogelijk te houden door een strak verhuisplan te hanteren dat bij wijze van spreken tot drie punten achter de komma is voorbereid. Eigenlijk kun je zeggen is er een individuele aanpak voor iedere bewoner."

De kosten van de renovatie bedragen ruim 10 miljoen euro. Het einde is voorzien voor februari 2022, er wordt nog geprobeerd om een versnelling van het project door te voeren. ■

Heb jij zelf een goed idee? Dan maak jij kans op 100 euro!

Bij het realiseren van een nieuw gebouw of bij een verbouwing houdt Koraal altijd rekening met de mogelijkheden om energie te besparen en zo een bijdrage te leveren aan het terugbrengen van de CO2-voetafdruk. Maar de mensen die werken en leven in die gebouwen, kunnen natuurlijk ook een steentje bijdragen. Door energiebewust te zijn bij dagelijkse bezigheden. Bijvoorbeeld door niet overmatig lang te douchen, het licht niet onnodig aan te laten of door deuren van verwarmde kamers gesloten te houden.

Heb jij een goed idee over hoe jij en de cliënten om je heen een steentje kunnen bijdragen aan energiebesparing? Of heb je een voorbeeld van hoe jullie dat al doen op dit moment? Deel jouw idee dan met Sjoerd Coenen, projectleider energiemangement van Koraal.

Stuur voor 1 januari een bericht naar scoenen@koraal.nl en maak kans op een Nationale Groene Kadobon ter waarde van 100 euro!

Genieten, leren en werken

We zijn in het voormalige tuincentrum van Lemiers. Het landschap is glooiend. In de verte gloort de Vaalserberg. De 'g' is onmiskenbaar zacht. Buiten is het koud, maar het kost geen moeite om je voor te stellen hoe het zonnetje hier in het voorjaar vrolijk naar binnen zal schijnen. Hoe de nu nog lege tuinkassen zullen gonzen van bedrijvigheid. En hoe de Kornviten van Koraal er alles aan zullen doen om het hun gasten naar hun zin te maken...

→ Projectleider Juliette Demollin en horecamanager letje de Beer

Koraal gaat mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in het tuincentrum de gelegenheid bieden om te werken en zich te ontwikkelen. Het project, dat bekend staat als 'De Kornviten van Koraal', opent rond Pasen zijn deuren. Vóór die tijd moet er nog heel wat gebeuren. Juliette Demollin (projectleider) en letje de Beer (horecamanager) hebben er hun handen vol aan. Maar ze maken graag tijd om te vertellen wat Koraal hier precies gaat doen.

Lekkers uit de buurt

"De tuinkassen, de schuren en het terrein eromheen bieden oneindig veel mogelijkheden", begint letje haar verhaal. "Maar we beginnen klein, met een horecagelegenheid in de tuinkassen. Een sfeervolle ambiance voor wandelaars, fietsers, buurtbewoners en toeristen waar je, op je bord en in je glas, kunt genieten van al het lekkers uit de buurt. Van vlaai en brood

dat ter plekke wordt gebakken door onze medewerkers. Want een kleine bakkerij maakt onderdeel uit van ons plan."

"Het schuurtje verderop wordt omgetoverd tot winkel", vertelt Juliette. "Daar verkopen we straks allerlei zelfgemaakte producten. Denk aan keramiek, schilderwerk, jam, wafels en vlaai. Ook hebben we mensen nodig die al het groen hier gaan onderhouden."

"Iedereen die hier werkt, is gelijk. Daarom spreken we in Lemiers niet van cliënten, maar van medewerkers."

Die ervoor zorgen dat we straks onze eigen kruiden kunnen plukken. Cliënten zijn vanaf het prille begin nauw bij het project betrokken. Ze helpen met het leeghalen van de schuren, het tellen van servies en andere klussen. Daar vertellen we in het volgende nummer van KleurRijk graag wat meer over. Het meehelpen zorgt ervoor dat mensen een beeld krijgen van het werk hier. Binnenkort gaan we samen kijken hoe we de bar gaan invullen. Voor welke opstelling van tafels we gaan. Dat bepalen we samen. Want iedereen die hier werkt, is gelijk. Daarom spreken we in Lemiers niet van cliënten, maar van medewerkers.

Perspectief bieden staat centraal

"Voordat onze deuren open kunnen, valt er nog heel wat te regelen", zegt letje terwijl ze vergenoegd in haar handen wrijft. "Zorgen dat alle vergunningen op tijd rond zijn. Dat het netwerk in de regio op tijd wordt aangehaakt. Dat er, binnen én buiten Koraal, kornuiten worden geworven. Dat er een professionele keuken komt, die van alle gemakken is

voorzien. En zo kan ik nog wel even doorgaan." Ze lacht er vrolijk bij. "Juliette en ik vormen een goed team", concludeert ze. Door onze verschillende kwaliteiten en achtergrond vullen we elkaar prima aan."

De 'Kornuiten van Koraal' is een uniek project. In meerdere opzichten. Zo vloeien verdiensten straks terug in het bedrijf. Ze worden gebruikt voor de aanschaf van nieuwe materialen, voor scholing of voor de uitbreiding van activiteiten. Leerlingen van scholen zijn welkom voor een stage of kunnen hier een certificaat halen dat doorstromen mogelijk maakt. Perspectief bieden staat centraal.

En de gasten? Die kunnen genieten van de bijzondere sfeer in de tuinkassen en van de gastvrijheid van de kornuiten terwijl hun kinderen zich uitleven op het speelveldje. "Genieten, leren en werken, daar gaat het om", zeggen letje en Juliette in koor. En zo te zien kost hen dat zelf geen enkele moeite. ■

Samen op zoek naar de essentie van geluk

Waar hij blij van wordt? Daar hoeft Ritchie van Ee geen seconde over na te denken. Als er iets is dat hem gelukkig maakt, is het de verzorging van Bobby, zijn 'eigen' bok op Park Piahoeve. Als jong bokje kwam Bobby in Ritchie's leven. Inmiddels herkent het beest zijn stem en loopt ie netjes aan de lijn. Dankzij Ritchie. "Bobby is nog lang niet uitgeleerd", zegt Ritchie trots. "En ik ook niet."

→ Ritchie en Bobby de bok

Ritchie's opmerking vormt een mooi bruggetje naar het 'Goed leven gesprek', het hulpmiddel dat de locaties St. Anna, Op de Bies en Maasveld inzetten om de kwaliteit van leven en het perspectief van de cliënt onder de loep te nemen. Waar wordt iemand gelukkig van? Wat zijn wensen en dromen? En wat wil en kan iemand nog leren? Dat staat centraal in het gesprek waar, naast de cliënt en zijn begeleider, ook andere vertrouwelingen aan deel kunnen nemen. Het gesprek heeft geen vaste vorm, maar is volledig afgestemd op de cliënt. Zo houdt Ritchie bijvoorbeeld niet van een formeel gesprek aan tafel.

Hij praat het makkelijkst als hij met iets bezig is. Dus gaat hij graag een stukje fietsen met zijn persoonlijke begeleider Rina als er iets te bespreken valt. Al fietsend vertelt hij honderduit. Dat hij gek is op mooie auto's en precies weet hoe ze in elkaar zitten. Dat hij daar in de praktijk best iets mee zou willen doen. Maar ook dat hij voortaan graag op woensdagmiddag zou willen werken. En liefst een dag in de week terug wil naar Koningslust, de zorgboerderij waar hij voorheen werkte. "Rina heeft me allerlei vragen gesteld en beloofd om te gaan kijken wat mogelijk is", aldus Ritchie.

"De essentie van een Goed leven gesprek is om zo lang door te vragen totdat je de kern van de vraag te pakken hebt."

"Nu lijkt het misschien het makkelijkst om de terugkeer naar Koningslust voor Ritchie gewoon te regelen", zegt Ans Thijssen (medewerker zorgplan Servicebureau). "Maar zo werkt het niet. De essentie van een Goed leven gesprek is om zo lang door te vragen totdat je de kern van de vraag te pakken hebt. Bij Ritchie bleek dat hij bij Koningslust minder gestoord werd door andere cliënten. Dat deed hem goed. Dus gaan we eerst kijken hoe we dat ook hier kunnen realiseren."

Susanne Scheijen (methodiektrainer) was betrokken bij het ontwikkelen van de methodiek van het gesprek. "Het stellen van open vragen is essentieel", legt ze uit. "Net als aandachtig luisteren, samenvatten en doorvragen. En: niet invullen voor de ander."

Inmiddels is er een werkinstructie die begeleiders handvatten biedt. Ook de talentenposter, die kwaliteiten en eigenschappen in kaart brengt, is een hulpmiddel. Maar het is vooral een kwestie van oefenen in de praktijk. Dat zorgt ervoor

dat we steeds bekwaamer worden in het achterhalen van de vraag achter de vraag."

"Het gaat dus om wat iemand gelukkig maakt", concludeert Diana Lardinois (ECD coach). "Wat niet zeggen wil dat we klakkeloos in alles meegaan. Soms is het nodig om de cliënt een spiegel voor te houden en kaders aan te geven. Neem iemand die zelfstandig wil wonen. Voordat we gaan onderzoeken of dat mogelijk is, maken we duidelijk dat je dan zelf moet opruimen, schoonmaken en je financiën op orde moet houden. Zo krijgt de cliënt een beeld van de impact van zijn wens. Pas dan kan hij een weloverwogen keuze maken."

Ritchie schuift al een tijdje onrustig zijn onafscheidelijk petje heen en weer. Hij kijkt verlangend naar buiten. De boodschap is duidelijk: genoeg gepraat! Hoog tijd voor de verzorging van Bobby. Eenmaal buiten stevent hij met ferme passen richting stal. Uit de verte klinkt vrolijk gemekker. "Dat is 'm", glundert Ritchie. Met een smile van oor tot oor... ■

→ Ans Thijssen, Diana Lardinois en Susanne Scheijen: "Oefenen in de praktijk zorgt ervoor dat we steeds bekwaamer worden in het achterhalen van de vraag achter de vraag."

→ Zoveel mogelijk vrijheid van leven

Nieuwe wetten versterken rechtspositie van cliënten

Met ingang van 1 januari 2020 treden de Wet zorg en dwang (Wzd) en de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) in werking. Samen vervangen deze twee wetten de huidige Wet bijzondere opnemingen psychiatrische ziekenhuizen (Bopz). Inge Koopmans, voorzitter van het College Geneesheer-directeuren van Koraal: "De nieuwe wetten zijn bedoeld om de rechtspositie van cliënten te versterken. Zorgverleners passen geen vrijheidsbeperkingen toe, tenzij het écht niet anders kan en bovendien onder een aantal voorwaarden."

→ Inge Koopmans (links) en Tonny van der Velden

De Wet zorg en dwang is ingericht voor cliënten met een verstandelijke beperking en psychogeriatrische cliënten (vooral dementie), de Wvggz is bedoeld voor GGZ-cliënten. "De Bopz is een opnamewet, de Wzd en Wvggz zijn behandelwetten", licht Inge Koopmans toe. "Dat betekent dat je in de oude situatie alleen maar dwang (zorg onder verzet)

kunt toepassen als iemand gedwongen is opgenomen. De nieuwe wetten volgen de cliënt en zijn dus niet afhankelijk van de locatie waar iemand zich bevindt. Met ingang van 1 januari kan er ook thuis, op school, in een instelling of ambulant gedwongen zorg worden opgelegd. Dat kon niet onder de Bopz. Het gebeurde wel, maar het was niet geregeld."

De invoering van de nieuwe wetten heeft grote impact op de organisatie van Koraal. Begin 2019 startte een speciaal daartoe ingestelde projectgroep met het in kaart brengen van de veranderingen en de implicaties. Acht werkgroepen hebben thema's uitgewerkt en er is een scholing ontwikkeld waarin de veranderingen aan de orde komen.

Tonny van der Velden, projectleider implementatie Wzd en Wvggz: "Dit gaat iedereen aan die betrokken is bij zorg- en hulpverlening richting cliënten. Dat is bijna iedereen binnen Koraal, zo'n 3.000 medewerkers. In de eerste week van november zijn we begonnen met de scholing van de eerste groepen. Dat duurt tot het einde van het eerste kwartaal van 2020. We moeten enorm veel organiseren om te kunnen doen wat de wet van ons vraagt, terwijl er vanuit de wetgever nog veel onduidelijk is."

Meer behandel mogelijkheden

Vanaf 1 januari ontstaan er dus veel meer behandel mogelijkheden voor cliënten die dreigen ernstig nadeel op te lopen. Inge Koopmans geeft een paar voorbeelden: "Bij een jongere met ernstige gedragsproblemen die heel vaak wegloopt van school, mag je voortaan de deur van de klas op slot doen."

Een kind met een woede-uitbarsting kun je even bij de arm vastpakken. Je mag bij iemand thuis het gas afsluiten als het gevaar bestaat dat iemand dat vergeet na het koken. Dit soort voorbeelden vallen onder de reikwijdte van de wet."

Cliënten in zoveel mogelijk vrijheid laten leven, dat is het uitgangspunt. "De vrijheid van de mens is immers een grondrecht", zegt Koopmans. Geen vrijheidsbeperking tenzij het echt niet anders kan. "Koraal zit al heel lang op die lijn. De hoop van de wetgever is dat we in de zorg nog beter gaan nadenken over alternatieven voor vrijheidsbeperkingen. Je kunt bijvoorbeeld iemand met woede-uitbarstingen vastpakken, maar je kunt ook tegen de persoon zeggen: ga even wandelen buiten en vervolgens analyseer je waarom het tot woede-uitbarstingen komt, zodat je deze uiteindelijk kunt voorkomen."

Uitdaging

Door de nieuwe wetten wordt het zelfbeschikkingsrecht van cliënten groter. "En dat sluit naadloos aan op de visie van Koraal", zegt Tonny van der Velden. "Maar het zal vanaf 1 januari zeker wennen zijn aan de nieuwe situatie. Het wordt een uitdaging. Nieuwe terminologieën, meer administratie, een volledig nieuw digitaal registratiesysteem, dat zal zeker meer tijd vragen van de medewerkers. We proberen de implementatie zo te organiseren dat ze niet ten koste gaat van de zorg. Uiteindelijk komt het allemaal wel goed." ■

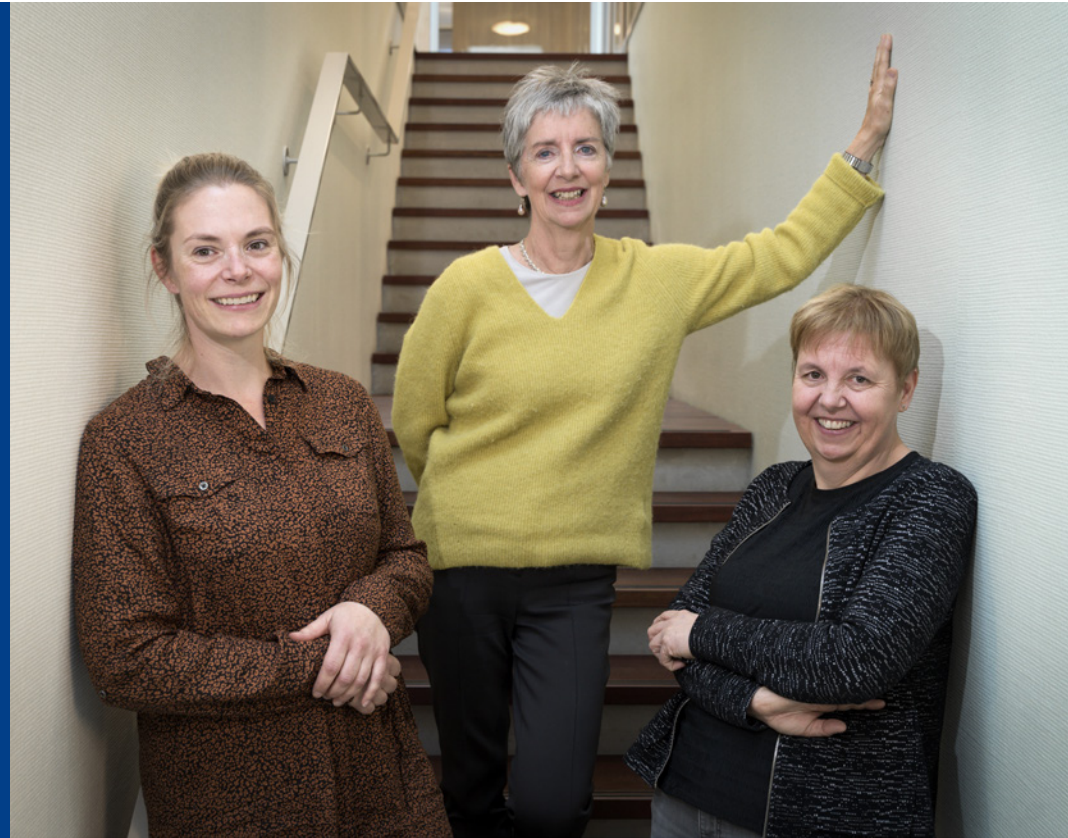

Inge Koopmans en Tonny van der Velden: "Geen vrijheidsbeperking tenzij het echt niet anders kan. Koraal zit al heel lang op die lijn."

Heldere afspraken over medische zorg

"Het voorkomt paniek en ad hoc beslissingen. Het schept duidelijkheid. En het zorgt ervoor dat we datgene doen wat de cliënt wil. Of juist iets nalaten." Aan het woord is Annemieke Wagemans, werkzaam als arts bij Maasveld. Ze doelt op het vroegtijdig maken van afspraken over toekomstige medische zorg voor cliënten met een verstandelijke beperking. Samen met collega-arts Anique Vogel onderzocht ze drie jaar lang hoe je ervoor kunt zorgen dat er, ook bij ziekte en sterven, zoveel mogelijk rekening wordt gehouden met de wensen van de cliënt en zijn naasten. Dat resulteerde in een gestructureerde aanpak: Advance Care Planning.

→ Anique Vogel, Annemieke Wagemans en Nicole Vranken

Inmiddels is er een methodiek ontwikkeld om artsen, begeleiders en zorgconsulenten te ondersteunen bij het maken van die afspraken. Onderdeel daarvan is een training, een gespreksformat en een gedetailleerde checklist. Als het aan Anique en Annemieke ligt, is

Advance Care Planning een continu proces. Een proces van zorgvuldige afstemming tussen de cliënt en zijn naasten, zijn persoonlijke begeleider en de arts. Want wensen en perspectief kunnen veranderen. En dat kan reden zijn om afspraken bij te stellen.

Waarom is Advance Care Planning zo belangrijk? Daar hoeft Anique niet lang over na te denken. "Mensen met een verstandelijke beperking zijn kwetsbaar", zo begint ze haar verhaal. "Dat geldt zeker op het moment dat ze ziek worden en daarvoor behandeld

moeten worden. Cliënten zijn vaak panisch als ze naar een arts of specialist moeten en raken totaal van slag. Ons uitgangspunt is dat nut en belasting van medische behandelingen in evenwicht moeten zijn. Dat kun je alleen bewerkstelligen door erover te praten en afspraken te maken. Zodat alle hulpverleners weten wat hen te doen staat als er iets gebeurt. Dat voorkomt een hoop ellende."

"Soms vormt de gezondheid van de cliënt aanleiding om zaken op papier te zetten", legt Annemieke uit. "Of de observaties van een begeleider. Maar ook bezorgdheid van ouders op leeftijd over wat er met zoon of dochter gebeurt als zij er niet meer zijn. Een gesprek voeren over toekomstige medische zorg is niet eenvoudig. Je moet er echt de tijd voor nemen, zaken goed uitleggen, alternatieven schetsen en consequenties in beeld brengen. Het gaat tenslotte over de gezondheid van de cliënt, over leven en dood. Stel dat genezing niet meer mogelijk is of dat er een intensieve, pijnlijke behandeling nodig is. Wat wil iemand dan? Dat

"Een gesprek voeren over toekomstige medische zorg is niet eenvoudig. Je moet er echt de tijd voor nemen."

komt allemaal aan bod. Afspraken kunnen altijd worden herzien. Dat is voor naasten vaak een hele geruststelling."

De gestructureerde aanpak begint langzaam zijn vruchten af te werpen. "Ik word minder vaak gebeld en ik hoef minder vaak op afroep te komen", zegt consulent palliatieve zorg Nicole Vranken. "Omdat de afspraken over medische

behandeling bij steeds meer cliënten in het zorgplan staan, weten begeleiders precies wat ze wel en niet moeten doen in crisissituaties. Dat is niet alleen prettig voor de cliënt, maar zeker ook voor de begeleiders zelf. En voor mijzelf. Want het betekent dat ik minder vaak ad hoc wordt opgeroepen." Anique en Annemieke knikken instemmend. "Maar we zijn er nog niet", concluderen ze. "Pas op het moment dat de afspraken in elk zorgplan zijn opgenomen, zijn we tevreden. Dat is onze stip op de horizon."

Koraal vervult met Advance Care Planning een voortrekkersrol. Het programma dat Anique en Annemieke samen met het Nivel (onderzoeksinstituut) ontwikkelden is uniek. Reden voor zorginstellingen (Radar, Envida, Hulp bij Dementie), huisartsen en de AVG opleiding (voor artsen voor verstandelijk gehandicapten) om hun oor bij Koraal te luister te leggen en Anique en Annemieke uit te nodigen voor een training. Zo breidt Advance Care Planning zich gestaag uit. ■

→ Vlnr: Sandra Beijers (Teamleider Mondriaan), Milou Buskens (Gedragswetenschapper Koraal), Iseke Rood (Gedragswetenschapper XONAR) Fenna Meulen (Gedragswetenschapper Koraal) en Ralf Smids (Teamleider Koraal).

Snelle en efficiënte crisishulp voor jongeren

Sinds 1 juli werken Xonar, Mondriaan en Koraal integraal samen om crisishulp aan jongeren versneld aan te kunnen bieden. Dit gebeurt onder de naam Crisishulp Jeugd Zuid-Limburg. De bevindingen in het eerste half jaar zijn positief. Fenna Meulen, gedragswetenschapper van Koraal: "De doelstelling is om een jongere zo snel mogelijk naar de meest veilige en verantwoorde behandelplek toe te leiden. Het liefst ambulantly en klinisch als het niet anders kan." Iseke Rood, gedragswetenschapper van Xonar: "Het gaat goed. Dat blijkt uit de snelheid waarmee mensen worden geholpen. En de jeugdigen zijn op de goede plek."

Voor 1 juli 2019 was Bureau Jeugdzorg verantwoordelijk voor de crisishulp. Medewerkers van de crisisdienst van Bureau Jeugdzorg beoordeelden ter plekke de crisissituatie en verwezen de cliënt vervolgens naar een zorgaanbieder. "Voorheen waren we alleen uitvoerders, nu schatten we zelf de situatie in en voeren we waar nodig ook uit", licht Sandra Beijers, afdelingshoofd bij Mondriaan toe. "Er bestaat bij onze doelgroep veel overlap tussen LVB-, GGZ- en Jeugd -en Opvoedhulp. Door deze integrale samenwerking hopen we vanaf het begin beter te kunnen inschatten hoe en waar we snel en op de juiste plek crisishulp kunnen gaan leveren."

Aanleiding voor de drie zorginstellingen om de handen inéén te slaan was een aanbesteding die zestien gemeenten in Zuid-Limburg hebben uitgezet met de wens om de crisishulp in Zuid-Limburg integraal te organiseren en uit te voeren. Ralf Smids, projectleider van Koraal bij Crisishulp Jeugd Zuid-Limburg: "In onze samenwerking zijn alle doelgroepen vertegenwoordigd; Xonar bedient de grootste populatie in de Jeugd- en Opvoedhulp, Mondriaan is gespecialiseerd in GGZ- en Koraal in LVB-problematiek. Onlangs heeft de eerste evaluatie met de gemeenten plaatsgevonden en dat was een buitengewoon positief gesprek."

"Bij voorkeur bieden we in eerste instantie ambulante hulp aan, want elk kind blijft eigenlijk het liefst thuis."

De Crisishulp Jeugd Zuid-Limburg is zeven dagen per week, 24 uur per dag, bereikbaar onder het nummer: 043 – 604 57 77. Of via e-mail: crisishulpjeugd@xonar.nl

Bellers krijgen een hulpverlener van Xonar aan de telefoon die als eerste de (mogelijke) crisissituatie aan de hand van een checklist beoordeelt, de zogeheten triage. Bij het vermoeden van een crisis schakelt de hulpverlener professionele medewerkers van het 'team actieve triage' in, die binnen twee uur ter plekke zijn om een actieve inschatting van de situatie te kunnen maken.

Dit zogenoemde 'uitrukteam' bestaat in totaal uit ongeveer vijftien medewerkers

van de drie zorginstellingen die volgens een rooster in teams van twee op pad gaan, plus de gedragswetenschappers en psychiaters.

Afhankelijk van de problematiek (LVB, GGZ of Jeugd- en Opvoedhulp) belt de professional van het uitrukteam ter plekke met de gedragswetenschapper van Xonar of Koraal of de psychiater van Mondriaan. Eén van hen neemt het uiteindelijke crisisbesluit. Milou Buskens, gedragswetenschapper van Koraal en net als de anderen ook deel uitmakend van het uitrukteam: "Het is heel belangrijk dat we vanaf het begin zelf de situatie kunnen inschatten. Door ter plekke voor overleg te schakelen met de gedragswetenschappers of de psychiaters kunnen we direct de juiste

crisishulp inzetten. Vaak heerst er bij crisis chaos en paniek in de thuissituatie en kunnen we ouders geruststellen als ze weten hoe we hun kind en het gezin gaan helpen."

Iseke Rood: "Het belang van snel zijn is ongelooflijk groot. Dat heeft óók alles te maken met het herstellen van veiligheid. Onveiligheid moet je niet laten bestaan, dan wel zo kort mogelijk laten duren." Bij voorkeur bieden de zorgaanbieders in eerste instantie ambulante hulp aan. Uithuisplaatsingen zijn onderdeel van het werk, maar "het streven is om als eerste ambulante zorg aan te bieden en eruit te komen", zegt Milou Buskens. "Want elk kind blijft eigenlijk het liefst thuis." ■

Samen puzzels oplossen

Het SPITS-team Schoolweg 9 van locatie De Hondsborg heeft de tweede fase 'Cliënt- en Leerlinggerichtheid' van het programma Teamontwikkeling bijna afgerond. Luisterend naar de positieve reacties van een aantal medewerkers van deze observatie- en diagnostiegroep, één van de zeventien teams van De Hondsborg, kan het niet anders dan dat de eindmeting een prachtig resultaat oplevert. Maaïke Janssen, persoonlijk begeleider: "We deden wel heel veel, ook goede dingen, maar werkten nog niet zozeer op basis van een gezamenlijk gedragen kader. Uit de eerste teamscan bleek dat het team daaraan wél behoefte had. Daar hebben we in het programma hard aan gewerkt. Alle neuzen wijzen nu in dezelfde richting."

→ Yvonne Vugts, Natalie van Hilst, Maaïke Janssen en Juvl Lankveld

Wat willen we met elkaar uitdragen richting cliënten en ouders? Naar de systemen om de cliënten heen? En ook, heel belangrijk, naar elkaar? Wat betekent voor ons cliëntgerichtheid? Het SPITS-team Schoolweg 9 heeft elkaar op het tweede thema 'Cliënt-

en Leerlinggerichtheid' kritisch bevraagd om tot een gezamenlijke visie in het team te komen. Teamleider Yvonne Vugts: "In de kern laat zich die visie het best omschrijven als 'Samen puzzels oplossen'. Want dat is wat we voortdurend doen; samen puzzelen

om voor een goed fundament onder het team te zorgen. Om zo goed mogelijk alle vraagstellingen rondom de cliënt te kunnen beantwoorden, met alle systemen daaromheen. Om ervoor te zorgen dat we gemeenschappelijk aan één doel werken."

Verbinding

Het SPITS-team Schoolweg 9 heeft een moeilijke tijd achter de rug. Vanwege een hoog verloop onder de medewerkers ontbrak het tot voor kort aan stabiliteit in het team. Juul van Lankveld, persoonlijk begeleider: "Je mag wel zeggen dat het programma Teamontwikkeling voor ons op het juiste moment kwam. We hebben veel met elkaar gesproken en gediscussieerd. Het was heel intensief, maar het heeft iets moois opgeleverd." Yvonne Vugts: "Na een aantal moeilijke sessies met lastige momenten en tranen kon er naar verbinding worden gezocht. Binnen het team en met de cliënten."

Na twee fases in het programma Teamontwikkeling, het eerste thema was 'Leren, Feedback en Samenwerken', is het SPITS-team Schoolweg 9 duidelijk sterker geworden. Maaïke Janssen: "Er staat een daadkrachtig team dat met elkaar communiceert, elkaar bevraagt, meer draagkracht vertoont en vertrouwen heeft in elkaar. Teamleden weten voortaan wat ze aan elkaar hebben."

"We zijn als team ontzettend gegroeid. En we groeien nog steeds. Teamontwikkeling is een proces dat nooit stopt."

Key user

Maaïke neemt als medewerker van het team deel aan het programma en is daarnaast leerondersteuner, die ook nog eens benoemd is tot key user. Een key user kan de opgedane kennis en kunde verspreiden onder de

leerondersteuners in andere teams, zodat het hele proces van teamontwikkeling in de organisatie zo soepel mogelijk verloopt", licht proceseigenaar en inhoudelijk teamleider Natalie van Hilst toe. "Het programma moet in tijd, ruimte en ondersteuning goed worden gefaciliteerd. Als we dit juist en tijdig doen, dan verloopt het proces soepeler. Maaïke zorgt er samen met mij voor dat de voorwaarden om goed te kunnen trainen goed geregeld zijn in de organisatie."

Stel je open

Het SPITS-team Schoolweg 9 heeft nog een paar tips voor teams die nog maar net met het programma Teamontwikkeling zijn begonnen of nog moeten beginnen. Juul: "Ga 'm vol aan! Bij ons kwam teamontwikkeling op het goede moment en dat maakte dat we er met zijn allen veel zin in hadden. De training kost veel tijd en energie, maar je hebt er écht iets aan." Maaïke: "Stel je open! Als je dat doet, kun je er heel veel uit halen." Yvonne: "We zijn als team ontzettend gegroeid. En we groeien nog steeds. Teamontwikkeling is een proces dat nooit stopt." ■

Verpleegkundig specialist slaat brug tussen care en cure

Ze zijn nu nog pioniers, maar als het aan Esther Moonen en Justin Meeuwssen ligt gaan we bij Koraal snel meer verpleegkundig specialisten zien. Niet alleen in hún vakgebied, de jeugdhulp, maar bijvoorbeeld ook in de gehandicaptenzorg. Binnen hun functie slaan ze een brug naar zowel care (verpleegkundig) als cure (medisch domein). In tijden waarin het aantal psychiaters en artsen voor verstandelijk gehandicapten (AVG) krap is, zorgen verpleegkundig specialisten voor continuïteit. En dat verbetert de kwaliteit van zorg.

→ Justin Meeuwssen en Esther Moonen

"Wij zijn geen dokter of psychiater", maakt Esther meteen duidelijk. Zij is verpleegkundig specialist GGZ bij De Hondsborg in Oisterwijk. Justin vervult die functie bij De La Salle in Boxtel. "Door een tekort aan psychiaters en collega's binnen de somatische afdeling van ziekenhuizen en dergelijke, zijn taken overgenomen door verpleegkundig specialisten.

Wij mogen binnen het GGZ-vakgebied diagnosticeren. Onze kracht is dat we goed kunnen aangeven wat voor impact die diagnose heeft op het leven van een cliënt. Ook kunnen we binnen de instelling een 'vertaling' van de psychiatrische problematiek geven aan groepsmedewerkers." Volgens Justin wordt hun functie nog weleens verward met die van een

sociaal-psychiatrisch verpleegkundige (SPV). "Dat is een post-HBO-opleiding. Wij zijn master-geschoold wat ons bepaalde bevoegdheden geeft, zoals het voorschrijven van medicijnen binnen het GGZ-domein." Wordt dit laatste gerespecteerd, dan kan een cliënt in zijn ogen net zo goed af zijn met een verpleegkundig specialist. " Aanvankelijk was er

weerstand vanuit de medische hoek. Wij hebben geen opleiding tot arts gehad. Uit onderzoek in de periode 2014-2018 blijkt echter dat er qua klinische diagnose en behandel-effectiviteit weinig verschil is tussen een medisch en verpleegkundig specialist."

Vertaling maken

Esther heeft gemerkt dat de argwaan is afgenomen. De kracht van de verpleegkundig specialist zit volgens haar in het zo comfortabel mogelijk inrichten van het leven van een cliënt. Bij De Hondsborg worden jongeren vaak maandenlang ter observatie opgenomen. In samenspraak met de groepsbegeleiding kan zij de vertaling maken van de medisch/psychiatrische diagnose naar de best mogelijke behandeling. Het zijn zaken waar een psychiater minder tijd voor heeft, weet ze. "Een goed vervolg geven aan wat we hebben uitgezet, ook qua behandeling met medicijnen; daar ben ik toch met name mee bezig."

Het zijn bovendien tijden waarin medisch specialisten steeds vaker voor zichzelf beginnen en niet langer fulltime aan een organisatie zijn verbonden. Justin: "Binnen de hedendaagse

"De kracht van de verpleegkundig specialist zit 'm in het zo zo comfortabel mogelijk inrichten van het leven van een cliënt"

zorgverlening komen een hoop bureaucratie en administratieve zaken kijken. Als psychiater of AVG moet je daar maar net tijd voor hebben. Voor verpleegkundig specialisten ligt hier een mooie kans. Wij zijn een behoorlijk aantal dagen beschikbaar, daar waar medisch specialisten vaak een versnipperde functie of kleinere contracten hebben." Zij worden zo ontlast en

kunnen zich beter richten op de complexiteit van doelgroepen.

Ook in gehandicaptenzorg

"En dat komt dan weer ten goede aan de continuïteit en daarmee de kwaliteit van de zorg", schetst Esther de win-winsituatie. "Wat mij betreft gaan we deze functie op meer plekken binnen Koraal zien." En dan niet alleen binnen haar eigen domein, de jeugdhulp. Esther ziet eveneens een beweging dat verpleegkundig specialisten zich positioneren in de verstandelijk gehandicaptenzorg. "Er is ook een tekort aan AVG's. Dus ook daar kan een brugfunctie worden gemaakt. Ik wil er wel een lans voor breken; bij deze een oproep."

Het mooiste aan zijn werk vindt Justin dat hij nu 'instellingoverstijgend' bezig is. Niet langer is hij met die ene cliënt bezig maar met regionaal beleid, waarbij hij zijn kennis en expertise kan inzetten om het voor álle kinderen goed te regelen. Esther: "Precies dat was voor mij destijds de drijfveer om met de master te beginnen. Ik wilde een vinger in de pap hebben. Dat ik dit werk nu 'op expertniveau' mag doen, vind ik een voorrecht." ■

Thomas Kalis

Groepsbegeleider bij De Hondsborg

Samen met mijn collega's zorg ik ervoor dat onze woongroep voor jongeren met een verstandelijke beperking en psychiatrische problematiek als thuis aanvoelt. We denken in oplossingen en mogelijkheden voor de jongeren. Kansen gaan nooit op! Daarnaast versterk ik ons beroep door wetenschappelijk onderzoek te verbinden met de dagelijkse praktijk. ■

